

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**
Кафедра геодезії, картографії та землеустрою

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО

«14» серпня 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ
для студентів**

галузь знань **G – Інженерія, виробництво та будівництво**
спеціальність **G 18 – Геодезія та землеустрій**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **Геодезія та землеустрій**
вид дисципліни **обов'язкова (ОК 5)**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Підлісецька Ірина Олександрівна**, доцент кафедри геодезії,
картографії та землеустрою, кандидат географічних наук.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: **Підлісецька Ірина Олександрівна**, доцент кафедри геодезії, картографії, та землеустрою, кандидат географічних наук.

ЗАТВЕРДЖЕНО

“25” серпня 2026 року

Завідувач кафедри

(підпис)

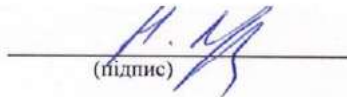
Людмила ДАЦЕНКО

Протокол № 1 від “25” серпня 2026 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 5 від “26” серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Наталія КОРОГОДА
(ім'я та прізвище)

“26” серпня 2026 року

1. **Мета дисципліни** – полягає у вивченні основних теоретичних положень та закономірностей розвитку землеустрою та кадастру, засвоєнні аспектів земельних відносин у різні суспільно-історичні періоди розвитку на територіях і землях сучасної України. Дисципліна “Історія розвитку землеустрою та кадастру” є необхідним елементом підготовки висококваліфікованих спеціалістів у галузі землеустрою, земельного кадастру та земельних відносин, оскільки використання і охорона земель повинні ґрунтуватись на аналізі їхнього розвитку та об’єктивній оцінці раніше існуючих уявлень про суть земельних відносин і землеустрою та кадастру, їхній зміст і форми прояву.

2. **Попередні вимоги** до опанування або вибору навчальної дисципліни: знання історії України, історія української культури тощо.

3. Анотація курсу.

Еволюційний розвиток земельних відносин; розвиток земельних відносин, землеустрою та кадастру з найдавніших часів, виникнення та розвиток земельного кадастру; регулювання земельних відносин та землеустрою в феодально-кріпосну епоху; закономірності та зміни форм землеволодінь і землекористувань у різні історичні періоди на території України; реформування земельних відносин в Україні з 1917 по 1990 рр.; основні засади реформування земельних відносин в Україні з 1991 року; формування земельних відносин і землеустрою в незалежній Україні; огляд напрямків розвитку земельних відносин, землеустрою та кадастру в інших країнах світу.

Навчальна дисципліна “Історія розвитку землеустрою та кадастру” є складовою освітньо-професійної програми Геодезія та землеустрій галузі знань G – Інженерія, виробництво та будівництво, спеціальності G 18 – Геодезія та землеустрій та належить до переліку обов’язкових дисциплін.

4. Завдання (навчальні цілі) дисципліни.

Дисципліна забезпечує набуття студентами таких компетентностей:

інтегральної: здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми геодезії та землеустрою із застосуванням сучасних технологій, теоретичних положень та методів дослідження.

загальних: **ЗК 13.** Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії; закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК): **ФК 1.** Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знання; 2. вміння; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи та технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Бал у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Характеристика результату			
1.1.	Теоретичні передумови формування земельних відносин, землеустрою та кадастру.	лекції	підготовка есе, доповіді, презентації	10
1.2.	Історичні передумови формування земельних відносин, розвитку землеустрою та кадастру	лекції		
1.3.	Історія еволюції земельних відносин. Історичні етапи формування земельної власності.	лекції, семінарські та практичні заняття	довідь, реферат	10
1.4.	Особливості земельних відносини й землеустрій у період існування кріпосного права, феодалізму, капіталізму. Основні положення реформ земельних відносин.	лекції, семінарські та практичні заняття		
2.1.	Аналізувати передумови формування земельних відносин і землеустрою на різних етапах розвитку України.	семінарські заняття	підготовка доповіді і презентації, захист	10
2.2.	Встановити тенденції розвитку землеустрою та кадастру в різні історичні періоди в Україні.	семінарські заняття	підготовка та захист доповіді	
2.3.	Застосування методи аналізу та різних підходів до аспектів розвитку земельних відносин, землеустрою та кадастру.	семінарські та практичні заняття	захист рефератів	20
2.4.	Проводити історичні паралелі в умовах сьогодення у сфері земельних відносин.	семінарські та практичні заняття	захист рефератів	
3.1.	Демонстрація знань, умінь і навичок.	консультація	іспит	40
4.1.	Використовувати набуті знання з історії розвитку землеустрою та кадастру при вивченні надалі основ землеустрою, землевпорядного проектування, земельного кадастру та інших спеціальних дисциплін.	лекції, консультації впродовж семестру	захист виконаного індивідуального завдання (самостійної роботи)	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

[illegible]

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання практичних, семінарських, самостійних, модульних контрольних робіт та іспиту.

- семестрове оцінювання:

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні наступна:

Результати навчання – 1.1 – 1.4 (знання) – до 20 %

Результати навчання – 2.1-2.4 (вміння) – до 30%

Результати навчання – 3 (комунікація) – до 40 %

Результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) – до 10%

- підсумкове оцінювання: у формі іспиту.

7.2 Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів.

Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (рекомендований мінімум) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі.

Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (60% максимальної кількості балів, відведених на іспит).

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

7.4. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Виконання всіх навчальних і контрольних завдань здійснюється з дотриманням Хартії академічної доброчесності та чинних положень Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Під час реалізації освітнього компонента дотримуються принципи академічної доброчесності, зокрема принцип нетерпимості (нульової толерантності) до будь-яких проявів її порушення, відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» та внутрішніх актів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Запозичення, використання даних, ідей, текстів, зображень, цифрових матеріалів та інших результатів мають бути належно атрибутовані. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до університетських процедур.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися лише у випадках і межах, визначених завданням та чинним Положенням про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті

імені Тараса Шевченка. Здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, коректність, оригінальність і академічну доброчесність поданого результату та, якщо це передбачено завданням або політикою Університету, зазначає факт, інструмент і мету використання ШІ. Використання ШІ під час індивідуальних контрольних заходів дозволяється лише за прямим дозволом викладача. Використання генеративного штучного інтелекту не допускається під час контрольних заходів (проміжний та підсумковий контроль).

Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти. Результати навчання, здобуті в неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути подані до визнання у встановленому Університетом порядку за умови їх відповідності результатам навчання цієї дисципліни та наявності підтверджувальних матеріалів.

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекцій	Кількість годин			
		Лек.	Семін.	Практ.	Сам.роб.
Модуль 1					
1	Тема 1. Теоретичні передумови формування земельних відносин, землеустрою та кадастру.	4	2	2	2
2	Тема 2. Розвиток земельних відносин і землеустрою з найдавніших часів. Виникнення та розвиток земельного кадастру.	4	2	2	2
3	Тема 3. Земельні відносини та землеустрій в епоху Київської Русі та Литовсько-Польського періоду.	4	2	2	2
4	Тема 4. Основні положення селянської реформи 1861 р. Столипінська реформа 1906-1912 рр.	2	2	2	2
5	Тема 5. * Еволюція форми власності на землю				12
6	Тема 6. * Особливості земельних відносин у розвинених державах світу.				10
Модульна контрольна робота № 1					
Модуль 2					
7	Тема 7. Земельні реформи у землевпорядкуванні в Україні з 1917 по 1990 рр.	6	4	2	4
8	Тема 8. Історичні передумови становлення земельного законодавства незалежної України (1991-2001 рр.)	2	2	2	2
	Тема 9. Етапи розвитку законодавчого забезпечення землеустрою та кадастру України (з 2020 р.)	2		2	4
	Тема 10. Сучасний етап трансформації земельних відносин та кадастру в Україні.	2			4
9	Тема * 10. Аналіз історичних етапів становлення землеустрою, як пріоритетного методу управління земельними ресурсами.				20
Модульна контрольна робота № 2					
	ВСЬОГО	28	14	14	64

* теми для самостійного вивчення

Загальний обсяг 120 год., в тому числі: Лекцій – 28 год. Практичні заняття – 14 год.

Семінарські заняття – 14 год. Самостійна робота – 64 год.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Другак В.М. Теоретичні та методичні основи економіки землекористування / В.М. Другак. — К.: ЦЗРУ, 2004 — 129 с.
3. Третяк А.М. Історія земельних відносин і землеустрою: навч. посіб. — К.: Аграрна наука, 2002. — 167 с.
4. Третяк А.М. Наукові основи економіки землекористування та землевпорядкування / Третяк А.М., Другак В.М. — К.: ТОВ "ЦЗРУ", 2003 — 345 с.
5. Новаковський Л.Я., Третяк А.М., Добряк Д.С. Земельна реформа і землеустрій. — К.: 2001. 138 с.
6. Новаковський Л.Я., Третяк А.М. Основні положення концепції земельної реформи в країні, К.: ІЗУ УААН, 2000.
7. Підлісецька І.О. Методичні вказівки до навчальної дисципліни «Історія розвитку землеустрою та кадастру» студентів 1 курсу. К. 31 с. К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2024. — 31 с. https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/05/metod_vkaz_istor_rozv_zemleustr_kadastru_pidliseczka_2024.pdf
7. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К.: ІЗУ УААН, 1998.- 224с.
8. Третяк А.М. Теоретичні основи землеустрою. - К.: ІЗУ УААН, 2002. -152с.
9. Тітова С.В., Даценко Л.М., Дубницька М.В., Боднар С.П. Кадастр. Навчальний посібник - Київ, 2022 рік - с.263 // <https://drive.google.com/file/d/1NXpbkJ9tMFyOT9r6C5QrtwNSVNZddbtF/view>
10. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. — К.: "Академія", 2002. — 656 с.
11. Субтельний О. Україна: історія. — К, 1993.
12. Економічна історія України: навчальний посібник / за ред. Б. Лановика. — К. 2004.
13. Аграрна реформа в Україні. За ред. В. Тарасенка — К.: Інститут соціології НАН України, 2007.
14. Третяк А.М., Прядка Т.М., Гетманьчик І.П. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні. [текст] підручник /Третяк А. М., Т. М. Прядка, І. П. Гетманьчик. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. — 420 с.
15. Магазинщиков Т.П. Земельний кадастр: Підручник. — Львів: Світ, 1991. — 452 с.
16. Плуталова О.Г. Історичні аспекти державного управління земельними відносинами в Україні// http://www.pubadm.vernadskeyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/7.pdf
17. David Kirichenko Moratorium on land sales no more: how Ukraine's land market will operate with the new law (2020) // <https://euromaidanpress.com/2020/04/03/moratorium-on-land-sales-lifted-regs-parliament-changed/>
18. Кулинич П., Медведєв К., Потапенко А., Тиханський О., Семенюк В. Становлення і розвиток земельного законодавства України у XX — на початку XXI століття. Київ: ФОП Клименко Ю.Я., 2018, 142 с.
19. Удовенко І. О., Шемякін М. В., Кононенко С. І., Мельник М. В. Історія землеустрою України: від стародавніх часів до сьогодення. Агросвіт. 2021. № 19. С. 41–49. DOI: [10.32702/2306-6792.2021.19.41](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.19.41)
20. «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), введеного в дію наказом № 170-32 від 11 квітня 2022 року. // http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf

Додаткова

1. Земельний кодекс України. — К.: Атіка, 2001. - 96 с.
2. Земельні відносини в Україні. Законодавчі акти і нормативні документи. К.:“Урожай”, 1998.
3. М.В. Дубницька, І.О. Підлісецька. Організація землевпорядних робіт. Методичні вказівки до виконання практичних робіт студентів 3 курсу спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», освітньо-професійної програми «Геодезія та землеустрій».-К.: ДНВП «Картографія»-32с. https://geo.knu.ua/images/doc_file/navch_lit/OZVRobit_Pidlisezka_metodichka.pdf

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Держгеокадастру України <https://land.gov.ua/>
2. Національна бібліотека ім. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>
4. <https://rada.gov.ua/>
5. <http://zemvisnuk.com.ua>
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
7. <https://land.gov.ua/>
8. <https://kizv.gov.ua/>